

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
EVGENI TANCHEV
esitatud 14. mail 2020¹

Kohtuasi C-663/18

**B. S.,
C. A.**
järgmiste isikute osavõtul:
Ministère public,
Conseil national de l'Ordre des pharmaciens

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud cour d'appel d'Aix-en-Provence (Aix-en-Provence'i apellatsioonikohus, Prantsusmaa))

Eelotsusetaotlus – Kaupade vaba liikumine – Kanepituru ühine korraldus – Riigisisesed õigusaktid, millega kanepi importi teisest liikmesriigist piiratakse nii, et importida tohib ainult kiudu ja seemneid

1. Põhikohtuasi puudutab niisuguse elektroonilise sigareti turustamist Prantsusmaal, mille vedelik sisaldab kannabidiooli (CBD) – kanepitaimest ekstraheeritavat molekuli, millel erinevalt tetrahüdrokannabinoolist (THC), mida ekstraheeritakse samuti kanepist, ei ole aga – vähemalt praegusi teaduslikke teadmisi arvestades – psühhotroopset toimet. Tribunal correctionnel de Marseille (Marseille' kriminaalkohus, Prantsusmaa) mõistis B. S. ja C. A., kes juhivad seda elektroonilist sigaretti nimetuse Kanavape all turustavat äriühingut, kriminaalasjas süüdi põhjendusel, et kannabidiooliõli selle sigareti padrunites on ekstraheeritud kogu kanepitaimest, sealhulgas õitest ja lehtedest. Prantsuse õigusaktidega on kanepi kasvatamine, import, eksport ning tööstuslikul ja kaubanduslikul eesmärgil kasutamine piiratud üksnes kiu ja seemnetega.
2. Kuna Kanavapes sisalduv kannabidiooliõli oli käsitletaval juhul imporditud Tšehhi Vabariigist, kus kanepitaimi kasvatati ja kannabidiool ekstraheeriti, on eelotsusetaotluse esitanud kohtul, nimelt cour d'appel d'Aix-en-Provence'il (Aix-en-Provence'i apellatsioonikohus, Prantsusmaa) tekkinud küsimus, kas Prantsuse õigusnormid on koosõlas EL toimimise lepingu kaupade vaba liikumist käsitlevate sätete ning ühise põllumajanduspoliitika raames vastu võetud teiseste õigusaktidega, täpsemalt määrustega (EL) nr 1307/2013² ja (EL) nr 1308/2013³.
3. Käesolev kohtuasi annab Euroopa Kohtule võimaluse võtta seisukoht küsimuses, kas riigisisesed õigusnormid, millega piiratakse kanepist saadud aine, nimelt kannabidiooliõli – mille kohta pooled väidavad, et see kogub aina populaarsust – importi, on koosõlas EL toimimise lepingu sätete ja eelkõige ELTL artikliga 36, mis lubab liikmesriikidel võtta importi keelavaid või seda piiravaid meetmeid isikute elu ja tervise kaitsmiseks.

1 Algeel: prantsuse.

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT 2013, L 347, lk 608).

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT 2013, L 347, lk 671).

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

1. EL toimimise leping

4. ELTL artiklis 38 on ette nähtud:

„1. Liit määratleb ja viib ellu ühist põllumajandus- ja kalanduspoliitikat.

Siseturg hõlmab ka põllumajandust ja kalandust ning põllumajandustoodetega kauplemist. Põllumajandustooted tähendavad põllundus-, loomakasvatus- ja kalandustooteid ning nende toodetega otseselt seotud esmatöötlemissaadusi. Viited ühisele põllumajanduspoliitikale või põllumajandusele ning termini „põllumajanduslik“ kasutamine hõlmavad ka kalandust, võttes arvesse selle sektori iseärasusi.

[...]

3. Tooted, mille suhtes kohaldatakse artiklite 39–44 sätteid, on loetletud I lisas.

[...]“.

5. Aluslepingute I lisas „[ELTL] artiklis 38 osutatud nimekiri“ on viidatud Brüsseli nomenklatuuri⁴ rubriigile 57.01 „Toor- või töödeldud kanep (*Cannabis sativa*), ketramata; kanepitakud ja -jäätmel (sh harutatud ja kohestatud riidejäätmel ja köied)“. Selles lisas on viidatud ka Brüsseli nomenklatuuri 12. rühmale „Õliseemned ja -viljad; muud terad, seemned ja viljad; tööstuses kasutatavad ja ravimtaimed; õled ja koresööt“.

2. Määrus nr 1307/2013

6. Määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6 on sätestatud:

„Kanepi tootmiseks kasutatavad maa-alad on toetuskõlblikud üksnes siis, kui kasutatavate sortide tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ületa 0,2%.“

⁴ Brüsseli nomenklatuur, millele on viidatud aluslepingute I lisas, on nomenklatuur, mis on koostatud Brüsselis 15. detsembril 1950 sõlmitud tollitariifistiku kaupade liigituse nomenklatuuri rahvusvahelise konventsiooniga. Igaks juhuks täpsustan, et Brüsseli nomenklatuur erineb nomenklatuurist, mis koostati nõukogu 23. juuli 1987. aasta määrusega (EMÜ) nr 2658/87 tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühise tollitariifistiku kohta (EÜT 1987, L 256, lk 1; ELT erivaljaanne 02/02, lk 382) ning mida nimetatakse „kombineeritud nomenklatuuriks“, mis põhineb omakorda ise Brüsselis 14. juunil 1983 sõlmitud kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi rahvusvahelisel konventsioonil, mis kiideti koos selle 24. juuni 1986. aasta muutmise protokolliga Euroopa Majandusühenduse nimel heaks nõukogu 7. aprilli 1987. aasta otsusega 87/369/EMÜ (EÜT 1987, L 198, lk 1; ELT erivaljaanne 02/03, lk 3). Täpsustan ka nii seda, et Brüsseli nomenklatuuri rubriik 57.01 vastab kombineeritud nomenklatuuri rubriigile 5302, mis on „[h]arilik kanep (*Cannabis sativa* L.) toores või töödeldud (kuid ketramata); kanepitakud ja -jäätmel (sh lõngajäätmel ja kohestatud jäätmel)“, kui ka seda, et Brüsseli nomenklatuuri 12. peatükk vastab kombineeritud nomenklatuuri alamrubriigile 1207 99 91, mis on „[k]anepiseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks“. Vt selle kohta Bianchi, D., *La politique agricole commune (PAC). Précis de droit agricole européen*, Bruylant, Bruxelles, 2ème éd., 2012 (joonealune märkus leheküljel 378) ja McMahon, J. A., *EU Agricultural Law*, Oxford University Press, Oxford, 2007, punkt 1.06.

3. Määrus nr 1308/2013

7. Määruse nr 1308/2013 artiklis 189 on ette nähtud:

„1. Järgmisi tooteid võib liitu importida ainult juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) CN-koodi 5302 10 00 alla kuuluv harilik kanep vastab määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6 ja artikli 35 lõikes 3 sätestatud tingimustele;

[...]

2. Käesoleva artikli kohaldamine ei piira nende rangemate eeskirjade kohaldamist, mille liikmesriigid on vastu võtnud kooskõlas ELi toimimise lepinguga ning WTO põllumajanduslepingust tulenevate kohustustega.“

B. Prantsuse õigus

8. Rahvatervise seadustiku (code de la santé publique) artiklis L. 5132-86 on sätestatud:

„I. Keelatud on toota, valmistada, transportida, importida, eksportida, vallata, pakkuda, võõrandada, omandada või kasutada:

1) kanepit, kanepitaimi ja kanepivaiku, neid sisaldavad tooteid või kanepist, kanepitaimest või kanepivaigust saadud tooteid;

2) tetrahüdrokannabinooli, välja arvatud delta-9-tetrahüdrokannabinool, nende estreid, eetreid, soolasid ning eespool nimetatud derivaatide soolasid ning neid sisaldavad tooteid.

II. Erandeid eespool nimetatud sätetest võib teha uuringute ja kontrolli ning Agence nationale de sécurité du médicament et des produits de santé (riiklik ravimi- ja tervishoiutoodete amet) peadirektori poolt lubatud derivaatide valmistamise eesmärgil.

Narkootiliste omadusteta kanepi sortide või selliseid sorte sisaldavate toodete kasvatamine, importimine, eksportimine ning tööstuslik ja kaubanduslik kasutamine on lubatud ameti peadirektori ettepanekul põllumajanduse, tolli, tööstuse ja tervishoiu eest vastutavate ministrite määrusega.

[...]“.

9. Rahvatervise seadustiku artiklis R. 5132-86 ette nähtud erandite alusel võeti vastu 22. augusti 1990. aasta määrus, milles käsitletakse rahvatervise seadustiku artikli R. 5181 (nüüd artikkel R. 5132-86) kohaldamist kanepi puhul (arrêté du 22 août 1990 portant application de l'article R. 5181 (aujourd'hui article R. 5132-86) du code de la santé publique pour le cannabis)⁵, mida muudeti 2004. aastal⁶ (edaspidi „22. augusti 1990. aasta määrus“).

⁵ JORF nr 230, 4.10.1990, lk 12041.

⁶ 24. veebruari 2004. aasta määrusega, millega muudetakse 22. augusti 1990. aasta määrust, milles käsitletakse rahvatervise seadustiku artikli R. 5132-86 kohaldamist kanepi puhul (JORF nr 69, 21.3.2004, lk 5508).

10. 22. augusti 1990. aasta määruse artiklis 1 on sätestatud:

„Eespool nimetatud seadustiku artikli R. 5181 tähenduses on lubatud niisuguste *Cannabis sativa L* sortide (kiudude ja seemnete) kasvatamine, importimine, eksportimine ning tööstuslik ja kaubanduslik kasutamine, mis vastavad järgmistele kriteeriumidele:

- kõnealuste sortide delta-9-tetrahydrokannabinooli sisaldus ei ole kõrgem kui 0,20%;
- delta-9-tetrahydrokannabinooli sisalduse kindlaksmääramine ja proovide võtmine selle sisalduse kindlaksmääramiseks toimub lisas ette nähtud ühenduse meetodiga.

[...]“.

11. Justiitsminister palus 23. juuli 2018. aasta ringkirjas⁷ prokuratuuril alustada menetlust ja karistada „eriti karmilt“ süütegude eest, mida kanepitoodete üldsusele müümisel võib tuvastada. Selle ringkirja punktis 2.2 on märgitud: „tuleb täpsustada, et kannabidiool on peamiselt taime lehtedes ja õites, mitte kiududes ja seemnetes. Järelikult ei näi kohaldatavate õigusaktide praeguses seisus olevat võimalik kannabidiooli ekstraheerida tingimustel, mis on kooskõlas rahvatervise seadustikuga.“

II. Faktilised asjaolud, menetlus ja eelotsuse küsimus

12. Nagu eespool punktis 1 märgitud, turustab Marseille's (Prantsusmaa) asuv äriühing SAS Catlab (edaspidi „Catlab“), mille juhid on B. S. ja C. A., elektroonilist sigaretti Kanavape, mille vedelik sisaldab kannabidiooli. CBD on kanepist ekstraheeritud molekul, täpsemalt *Cannabis sativa L*. molekul. Kuigi Kanavape müügiargumentide kohaselt on kannabidioolil lõdvestavad omadused, ei ole sellel erinevalt tetrahydrokannabinoolist mingit teadaolevat psühhotroopset toimet.

13. Detsembris 2014 viis Catlab Kanavape turuleviimiseks läbi teavituskampaania. Selle kampaania järel määras vabariigi prokurör Tribunal de grande instance de Marseille' (Marseille' esimese astme kohus, Prantsusmaa) juures uurimise. Selle käigus tehti kindlaks, et Kanavape jaoks kasutatud kannabidiooli oli saadud Tšehhi Vabariigis kasvatatud taimedest, kus ekstraheeriti ka see õli. Selle uurimise tulemustest ilmneb samuti, et kannabidiooli tootmiseks kasutati kogu kanepitaime, sealhulgas õisi ja lehti. Seejärel importis Catlab selle õli Prantsusmaale ja pakendas Kanavape jaoks padrunitesse.⁸

14. Tribunal correctionnel de Marseille (Marseille' kriminaalkohus) mõistis 8. jaanuari 2018. aasta otsusega (edaspidi „Tribunal correctionnel de Marseille' otsus“) B. S. ja C. A. muu hulgas süüdi mürgiste taimede kaubandust käsitleva määruse (règlement sur le commerce des plantes vénéneuses) rikkumise eest. Seda õigusrikkumist on nimetatud rahvatervise seadustiku artikli L. 5432-1 I punkti alapunktis 1, mille kohaselt on sama seadustiku artikli L. 5132-8 alusel vastu võetud sätete nagu 22. augusti 1990. aasta määruse järgimata jätmine kriminaalkorras karistatav. Tribunal correctionnel de Marseille märkis muu hulgas, et selle määruse kohaselt on kanepiõli valmistamine Kanavapisse panemiseks „seaduslik üksnes siis, kui see on pressitud seemnetest“, aga „lehtede, kandlehtede või õite segamisest sellesse tootesse piisab, et kanepitaime kasutamine tööstuslikel või kaubanduslikel eesmärkidel oleks ebaseaduslik“. Kuna Kanavapesse pandava kannabidiooli valmistamisel kasutati

⁷ Justiitsministeeriumi kriminaalasjade ja armuandmise osakonna juhataja ringkiri, millega reguleeritakse asutusi, mis pakuvad üldsusele müügiks kanepitooteid (*coffee shop*) (Circulaire du directeur des affaires criminelles et des grâces du ministère de la Justice, ayant pour objet le régime juridique applicable aux établissements proposant à la vente au public des produits issus du cannabis (*coffee shop*)), 2018/E/0069/FD2 (edaspidi „23. juuli 2018. aasta ringkiri“).

⁸ Tribunal correctionnel de Marseille' (Marseille' kriminaalkohus) otsusest (vt käesoleva ettepaneku punkt 14) ilmneb, et „kanepit [...] tootis äriühing Hempoint Tšehhi Vabariigis. Äriühingu Hempoint eeterlik õli sisaldas kannabidiooli, mis eraldati taimest süsinikkioksiidi ekstraheerimise abil. Kõik koostisosad segati elektroonilise vedeliku saamiseks lahuseks äriühingus APPLICANT-INT Tšehhi Vabariigis. Viimane müüs 2014. aasta detsembris [Catlabile] 500 ml elektroonilist vedelikku, mis sisaldas 5% kannabidiooli“.

kogu kanepitaime, sealhulgas õisi ja lehti, oli toime pandud rikkumine. Tribunal correctionnel de Marseille (Marseille' kriminaalkohus) mõistis B. S-ile 18 kuu pikkuse vangistuse tingimisi ja rahalise karistuse summas 10 000 eurot. C. A-le mõisteti 15 kuu pikkune vangistus tingimisi ja rahaline karistus summas 10 000 eurot.

15. Eelotsusetaotlusest nähtub, et B. S-i ja C. A-d ei võetud kriminaalvastutusele selle eest, et nad turustasid toodet, mille tetrahüdrokannabinooli sisaldus ületab seaduses ette nähtud maksimaalse lubatud määra 0,20%, sest Agence nationale de sécurité du médicament et des produits de santé analüüs näitas, et seda piirmäära ei olnud ületatud.

16. B. S. ja C. A. esitasid Tribunal correctionnel de Marseille' otsuse peale Cour d'appel d'Aix-en-Provence'ile (Aix-en-Provence'i apellatsioonikohus) apellatsioonkaebuse. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, kas 22. augusti 1990. aasta määrus on kooskõlas kaupade vaba liikumise põhimõttega, võttes arvesse, et see määrus piirab sellise toote importi, mida ei saa allapoole seaduses ette nähtud 0,20% piirmäära jääva tetrahüdrokannabinooli sisalduse tõttu käsitada narkootilise ainenä. Samuti soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas 22. augusti 1990. aasta määrus on kooskõlas määrustega nr 1307/2013 ja nr 1308/2013, mis lubavad kasvatada ja importida liitu kanepit, mille tetrahüdrokannabinooli sisaldus on alla 0,20%.

17. Cour d'appel d'Aix-en-Provence (Aix-en-Provence'i apellatsioonikohus) otsustas seega menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas määrusi [nr 1307/2013 ja nr 1308/2013] ning kaupade vaba liikumise põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et 22. augusti 1990. aasta määrusega erandi kehtestanud sätteid, mille kohaselt on kanepi kasvatamine, tootmine ja müük piiratud üksnes kiudude ja seemnetega, kujutavad endast [liidu] õigusega vastuolus olevat piirangut?“

18. Kirjalikud seisukohad esitasid eelotsuse küsimuse kohta B. S., C. A., Prantsuse ja Kreeka valitsus ning Euroopa Komisjon. Need pooled kuulati ära 23. oktoobri 2019. aasta kohtuistungil.

III. Õiguslik analüüs

19. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib Euroopa Kohtult, kas esiteks määrusi nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 ning teiseks „kaupade vaba liikumise põhimõtet“ tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline meede nagu 22. augusti 1990. aasta määrus, millega kanepi kasvatamist, importi ning tööstuslikul ja kaubanduslikul eesmärgil kasutamist piiratakse üksnes taime kiudude ja seemnetega, lehed ja õied aga on välistatud.

20. Kõigepealt soovin teha kaks märkust eelotsuse küsimuse eseme kohta.

A. Sissejuhatavad märkused eelotsuse küsimuse eseme kohta

21. Esiteks tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu viidet „kaupade vaba liikumise põhimõttele“ mõista – nagu väidab komisjon – viitena ELTL artiklitele 34 ja 36, mis käsitlevad liikmesriikidevahelisi koguselisi impordipiiranguid ja samaväärse toimega meetmeid. Tähtsust ei ole sellel, et eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab eelotsusetaotluse põhjendustes ELTL artiklitele 28, 29, 30 ja 32. Nende artiklitega keelatakse impordi- ja ekspordimaksud ning samaväärse toimega maksud. Kuigi 22. augusti 1990. aasta määrusega on kanepi importi piiratud taime teatavate osadega, ei sisalda see ühtegi sätet, mis käsitleks tollimakse või samaväärse toimega makse. Seega tuleb seda, kas niisugune meede, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, on kooskõlas „kaupade vaba liikumise põhimõttega“, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab, analüüsida ainult ELTL artiklitest 34 ja 36 lähtudes.

22. Teiseks ei nõustu ma B. S-i arvamusel, et selleks, et anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule vastus, milles tal on kasu, tuleb eelotsuse küsimuse eset laiendada.

23. B. S-i arvates peaks Euroopa Kohus hindama, kas liidu õigusega on kooskõlas mitte ainult kanepi lehtede ja õite turustamise keeld, vaid ka kolm ülejäänud tingimust, mis peavad olema Prantsuse õigusnormide kohaselt kanepi turustamiseks täidetud, see tähendab esiteks tingimus, et kõnealune taim kuulub *Cannabis sativa L.* teatavate sortide hulka, mis on ammendavalt loetletud; teiseks tingimus, et selle taime tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ole suurem kui 0,20%, ja kolmandaks tingimus, et lõpptoote tetrahüdrokannabinooli sisaldus on null.⁹ Minu arvates ei saa Euroopa Kohus sellist analüüsi siiski läbi viia. Küsimusel, kas need kolm viimast tingimust on ELTL artiklitega 34 ja 36 kooskõlas, ei ole nimelt põhikohtuasja esemega mingit seost, sest eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul mõisteti B. S. ja C. A. süüdi „[sellepärast, et] vaidlusaluse toote valmistamiseks on kasutatud kogu kanepitaimet, sealhulgas õisi ja lehti“, mitte seetõttu, et kasutatud kannabidiooli oli ekstraheeritud kanepisordist, mida ei olnud 22. augusti 1990. aasta määruses nimetatud, või seetõttu, et selle õli tetrahüdrokannabinooli sisaldus, mis jäi küll alla 0,20%, ei olnud null.

24. Lisaks leiab B. S., et Euroopa Kohus peaks ka analüüsima, kas Kanavape saab samastada inimtervishoius kasutatava ravimiga direktiivi 2001/83/EÜ¹⁰ tähenduses. See küsimus on põhikohtuasja esemega tõesti mõningal määral seotud. Tribunal correctionnel de Marseille (Marseille' kriminaalkohus) mõistis B. S-i ja C. A. süüdi mitte üksnes mürgiste taimede kaubandust käsitleva määruse rikkumise eest, vaid ka sellise ravimi turustamise eest (tutvustuse, mitte otstarbe põhjal), millele ei olnud müügiluba antud. Sellegipoolest ei saa Euroopa Kohus minu arvates B. S-i pakutud analüüsi läbi viia, kuna väljakujunenud kohtupraktika kohaselt läheks põhikohtuasja poolte seisukohtades mainitud täiendavatele küsimustele vastamine vastuollu Euroopa Kohtu kohustusega anda liikmesriikide valitsustele võimalus esitada Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 kohaselt seisukohti, arvestades asjaolu, et selle sätte järgi tuleb huvitatud isikutele teatada üksnes eelotsusetaotlustest.¹¹ Samal põhjusel ei saa Euroopa Kohus vastupidi B. S-i väidetele kontrollida, kas sellised õigusnormid, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, on kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 15, 16 ja 17, millele eelotsusetaotluses ei ole kordagi viidatud.

25. Järeldan sellest, et Euroopa Kohtu analüüs peab piirduma hinnangu andmisega sellele, kas riigisisised õigusnormid, millega on kanepi impordi teisest liikmesriigist piiratud nii, et importida tohib üksnes kiudu ja seemneid, on kooskõlas määrustega nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 ning ELTL artiklitega 34 ja 36.

26. Seega analüüsin allpool kõigepealt niisuguste õigusnormide vastavust nendele määrustele ning seejärel nende vastavust ELTL artiklitele 34 ja 36.

B. Määruste nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 tõlgendamine

27. Rõhutan, et kuna käsitletaval juhul toimub kanepi kasvatamine ja kannabidiooli ekstraheerimine Tšehhi Vabariigis, on B. S-i ja C. A. imporditud toode kannabidiooli.¹² Seega tuleb teha kindlaks, kas määrustega nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 on vastuolus see, kui üks liikmesriik keelab teisest liikmesriigist importida kannabidiooli, kui see on ekstraheeritud kogu kanepitaimest, mitte ainult kiududest ja seemnetest.

⁹ B. S-i sõnul kohaldatakse piirmäära 0,20% nimelt ainult kanepitaimet, mitte kanepist saadava lõpptoote suhtes.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiiv inimtervishoius kasutatavate ravimite käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT 2001, L 311, lk 67; ELT eriväljaanne 13/27, lk 69).

¹¹ Vt 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Dr. Willmar Schwabe (C-524/18, EU:C:2020:60, punkt 30).

¹² Vt käesoleva ettepaneku punkt 13.

28. B. S. väidab selles küsimuses, et kannabidiool on põllumajandustoodete ELTL artikli 38 lõike 1 tähenduses ning et see kuulub sellepärast määruste nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 kohaldamisalasse, millega on vastuolus see, kui liikmesriik piirab kanepitaimede kasutamist nii, et kasutada tohib ainult kiude ja seemneid. C. A. väidab ka, et määrused nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 on kohaldatavad kogu kanepitaimede suhtes, sh selle õitest ja lehtedest saadud kannabidiooli suhtes, ning et 22. augusti 1990. aasta otsus kahjustab kanepituru ühist korraldust.

29. Prantsuse valitsus väidab seevastu, et määrused nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 ei ole kohaldatavad, sest esimene käsitleb kanepi kasvatamist, mitte selle turustamist, ning teine ei hõlma mitte kanepi lehti ja õisi, vaid üksnes varsi ja seemneid. Igal juhul ei ole selline meede, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, vastuolus nende määruste ainsa asjakohase sättega, nimelt määruse nr 1308/2013 artikliga 189.

30. Kreeka valitsus märkis kohtuistungil, et kannabidiool ei kuulu määruste nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 kohaldamisalasse. Komisjon rõhutab ka, et kannabidiool on orgaaniline kemikaal, mis ei saa seetõttu kuuluda nende määruste kohaldamisalasse.

31. Minu arvates ei ole see, kui üks liikmesriik keelab teisest liikmesriigist importida kannabidiooliõli, kui see on ekstraheeritud kogu kanepitaimest, määrustega nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 vastuolus. Nimelt ei kuulu kannabidiooliõli minu meelest nende toodete hulka, mille suhtes määrusi nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 kohaldatakse. Igal juhul isegi eeldusel, et need määrused on kohaldatavad, ei keela need liikmesriigil võtta vastu selliseid õigusnorme, nagu on kirjeldatud eespool punktis 27, tingimusel et need on inimeste tervise kaitse tagamiseks sobivad ega lähe kaugemale, kui on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik.

32. Tagapool analüüsin määruste nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 kohaldatavuse küsimust ning seejärel teise võimalusena nende kohaldamist.

1. Määruste nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 kohaldatavuse küsimus

33. Märgin, et määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktis d on „põllumajandustooted“, mille suhtes seda kohaldatakse, määratletud kui „aluslepingute I lisas loetletud tooted, välja arvatud kalandustooted, ning puuvill“. Samuti on määruse nr 1308/2013 artikli 1 lõikes 1 sätestatud, et sellega kehtestatakse „põllumajandustoodete ühine turukorraldus, mis hõlmab kõiki aluslepingute I lisas loetletud tooteid, v.a kalapüügi- ja vesiviljelustooted, mis on määratletud liidu õigusaktides kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta“. Kanepit puudutavas osas on aluslepingute I lisas viidatud esiteks Brüsseli nomenklatuuri rubriigile 57.01 „Toor- või töödeldud kanep (*Cannabis sativa*), ketramata; kanepitakud ja -jätmed (sh harutatud ja kohestatud riidejätmed ja köied)“ ning teiseks Brüsseli nomenklatuuri 12. rühmale „Õliseemned ja -viljad; muud terad, seemned ja viljad; tööstuses kasutatavad ja ravimtaimed; õled ja koresoot“, sh kanepiseemned.

34. Siinkohal tuleb viidata kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi selgitavatele märkustele¹³. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt aitavad need märkimisväärselt tõlgendada erinevate tariifirubriikide ulatust, kuid ei ole siiski õiguslikult siduvad.¹⁴ Rubriiki 5302 puudutav kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi selgitav märkus näeb ette, et see rubriik hõlmab järgmist:¹⁵ „1) toorkanep niisugusena, nagu see tekib väljatõmbamisel, seemnetest puhastatud

13 Kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi töötas välja Rahvusvaheline Tolliorganisatsioon ning see kehtestati Brüsselis 14. juunil 1983 sõlmitud rahvusvahelise kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi konventsiooniga (vt käesoleva ettepaneku 4. joonealune märkus).

14 Vt 9. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Madaus (C-441/15, EU:C:2017:103, punkt 38) ja 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Vision Research Europe (C-372/17, EU:C:2018:708, punkt 23).

15 Peale kanepi ropsimisel ja kammimisel tekkivate takkude ja jätmete, mida käsitletav asi ei puuduta.

või mitte; 2) leotatud kanep, mille kanepipuidust osaliselt lahti tulnud kiud kinnituvad veel selle külge; 3) ropsitud kanep, see tähendab ainult köisik, mis koosneb kiukimpudest (tekstiili elementaarkiud), mis on mõnikord pikemad kui 2 meetrit; 4) ketramiseks kammitud või muul viisil töödeldud (kuid ketramata) kanepiköisik, mis koosneb lintidest või eelkedrustest“.¹⁶

35. Käesolevas kohtuasjas käsitletav kannabidiolioli ekstraheeritakse kanepist süsinikdioksiidi lisamise teel kõrge rõhu all ja madalal temperatuuril. Kannabidiolioli ei saa seega käsitada toorkanepina, kuna see viimane on määratletud nõnda, et see on kanep, „niisugusena, nagu see tekib väljatõmbamisel“. Samuti ei saa seda pidada leotatud või ropsitud kanepiks ega ka köisikuks, sest kannabidiolioli ekstraheerimise protsess ei tähenda kiudude eraldamist ülejäänud taimest.

36. Kannabidiolioli ei ole seega aluslepingute I lisas nimetatud toode. Sellest järeldub, et kannabidiolioli ei kuulu määruste nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 kohaldamisalasse, sest määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktis d ja määruse nr 1308/2013 artikli 1 lõikes 1 on sätestatud, et neid kohaldatakse „aluslepingute I lisas loetletud“ toodete suhtes.

37. Selle järelduse põhjenduseks rõhutan esiteks, et välja arvatud puuvill – millele on määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktis d sõnaselgelt viidatud – ei näe ei see säte ega määruse nr 1308/2013 artikkel 1 ette, et neid kohaldatakse *muude toodete suhtes kui need, mida on nimetatud aluslepingute I lisas*. Puuvilla sõnaselge lisamine määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktiga d ning kalapüügi- ja vesiviljelustoodete – millest mõned on aluslepingute I lisas siiski nimetatud – sõnaselge välistamine määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktiga d ja määruse nr 1308/2013 artikli 1 lõikega 1 kinnitavad, et aluslepingute I lisas toodud tooteloetelu on ammendav.

38. Teiseks märgin, et määruse nr 1308/2013 I lisas, milles on selle määruse artikli 1 lõike 2 kohaselt loetletud „lõikes 1 piiritletud põllumajandustooted“, on kanepit puudutavas osas viidatud kombineeritud nomenklatuuri rubriigile 5302 ja alamrubriigile 1207 99 91, mis vastavad aluslepingute I lisas nimetatud Brüsseli nomenklatuuri rubriikidele. Määruse nr 1308/2013 I lisas ei ole kanepit puudutavas osas seega nimetatud ühtegi rubriiki, mida ei ole mainitud juba aluslepingute I lisas. Konkreetselt ei käsitle määruse nr 1308/2013 I lisa kannabidiolioli ega isegi kannabidioli.

39. Kolmandaks ei saa asuda seisukohale, et kannabidiolioli kuulub kanepi esmatöötlemissaadusena ELTL artikli 38 lõike 1 tähenduses määruste nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 kohaldamisalasse.

40. Märgin sellega seoses, et „põllumajandustooteid“ on ELTL artikli 38 lõikes 1 määratletud kui „põllundus-, loomakasvatus- ja kalandustooteid ning nende toodetega otseselt seotud esmatöötlemissaadusi“. Kohtupraktika kohaselt eeldab mõiste „esmane töötlemine“ ilmset majanduslikku sõltuvust algtoodete ja tootmisprotsessi tulemusel saadud toodete vahel, olenemata toimingute arvust tootmisprotsessis.¹⁷ Põllumajandustoodete teine määratlus on toodud siiski ELTL artikli 38 lõikes 3. Selle sätte kohaselt on põllumajandustooted tooted, mis on loetletud aluslepingute I lisas. Kohtupraktikast nähtub aga, et need kaks määratlust moodustavad ühe määratluse, mistõttu ei saa toodet, mis vastab ELTL artikli 38 lõikes 1 toodud põllumajandustoote määratlusele, kuid mida ei ole loetletud aluslepingute I lisas, käsitada põllumajandustootena¹⁸ ning seega ei saa selle suhtes kohaldada eelkõige ELTL artiklit 43, mis on ühist turukorraldust käsitlevate määruste õiguslik alus. Teisisõnu on aluslepingute I lisas esitatud loetelu ammendav.

16 Täpsustan, et kanepi leotamisel eraldatakse kiud neid ümbritseva kumja aine hävitamisega. Kanepi ropsimisel pärast leotamist ja kuivatamist eraldatakse kanepipuidust kiud, et saada köisik. Kanepipuit on kanepi varre sisemine puitjas osa, mis jääb alles, kui köisik ära võtta.

17 Vt 29. mai 1974. aasta kohtuotsus König (185/73, EU:C:1974:61, punkt 13).

18 Vt 14. detsembri 1962. aasta kohtuotsus komisjon vs. Luksemburg ja Belgia (2/62 ja 3/62, EU:C:1962:45, lk 830), 25. märtsi 1981. aasta kohtuotsus Coöperatieve Stremsel- en Kleurselabriek vs. komisjon (61/80, EU:C:1981:75, punktid 19–21) ning 29. veebruari 1984. aasta kohtuotsus Cilfit jt (77/83, EU:C:1984:91, punktid 11 ja 12). Vt selle kohta Bianchi, D., *Jurisclasseur Europe Traité*, vihik nr 1310, oktoober 2014, punkt 9.

41. Ühelt poolt kahtlen ma aga, kas kannabidiooliõli saab käsitada kanepi esmatöötlemissaadusena. Selles küsimuses tuleb lähtuda Kreeka valitsuse ja komisjoni seisukohtadest, mille kohaselt ei ole kannabidiooliõli, mis ekstraheeritakse kanepitaimest keerulise ja kuluka protsessi abil, selle taimega „otsestelt seotud“, nagu nõuab ELTL artikli 38 lõige 1.

42. Teisalt isegi eeldusel, et kannabidiooliõli võib pidada kanepi esmatöötlemissaaduseks, ei kuulu see siiski määruste nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 kohaldamisalasse.

43. Selleks, et kannabidiooliõli kuuluks nende määruste kohaldamisalasse, ei piisa nimelt, kui see kvalifitseerida esmatöötlemissaaduseks ELTL artikli 38 lõike 1 tähenduses. Nagu ma eespool punktides 36–38 märkisin, on määrustes nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 sõnaselgelt sätestatud, et neid ei kohaldata mitte põllumajandustoodete – sealhulgas esmatöötlemissaaduste – suhtes ELTL artikli 38 lõike 1 tähenduses, vaid üksnes *aluslepingute I lisas loetletud* põllumajandustoodete suhtes. Selline tõlgendus läheks vastuollu käesoleva ettepaneku punktis 40 viidatud kohtupraktikaga, mille kohaselt on aluslepingute I lisas toodud loetelu ammendav.

44. Samuti ei saa asuda seisukohale, et kannabidiooliõli kuulub määruste nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 kohaldamisalasse seepärast, et on *aluslepingute I lisas nimetatud toote*, st toorkanepi esmatöötlemissaadus. Niisugune tõlgendus läheks ka sellesama kohtupraktikaga vastuollu.

45. Järeldan sellest, et kannabidiooliõli ei kuulu määruste nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 kohaldamisalasse. Juhuks kui Euroopa Kohus leiab siiski, et määrused nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 on kannabidiooliõli suhtes kohaldatavad, analüüsin nüüd, kas sellised õigusnormid, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, on nendega vastuolus.

2. Määruste nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 kohaldamine

46. Nagu on märgitud eespool punktis 31, siis isegi eeldusel, et määrused nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 on kanepiõli suhtes kohaldatavad, ei ole nendega minu arvates vastuolus see, kui liikmesriik kehtestab sellised õigusnormid, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, tingimusel et need on inimeste tervise kaitse tagamiseks sobivad ega lähe kaugemale, kui on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik.

47. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on liikmesriikidel ühise põllumajanduspoliitika raames, mis kuulub liidu ja liikmesriikide jagatud pädevusse, seadusandlik pädevus, mis võimaldab neil oma pädevust kasutada, kui liit ei ole seda teinud. Seega kui on olemas määrus turgude ühise korralduse kohta konkreetsetes valdkonnas, on liikmesriigid kohustatud hoiduma kõigist meetmetest, mis võiksid sellest kõrvale kalduda või seda kahjustada või takistada määruse nõuetekohast toimimist. Ühise turukorralduse kehtestamine ei takista liikmesriikidel siiski kohaldamast riigisiseseid õigusnorme, mille eesmärk on seotud mõne muu üldise huviga kui ühise turukorralduse huvid, isegi kui need õigusnormid võivad mõjutada ühisturu toimimist asjaomases sektoris.¹⁹

48. Käsitletaval juhul näib mulle, et riigisiseste õigusnormidega, mis keelavad kannabidiooliõli importimise teisest liikmesriigist, kui see on ekstraheeritud kogu taimest, ei kalduta kõrvale määruse nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 ühestki kanepit käsitlevast sättest ega rikuta ka neid sätteid.

49. Määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab, on nimelt sätestatud, et toetuskõlblikeks hektariteks ei ole ja otsetoetusi põllumajandustootjatele kanepi tootmiseks kasutatud maa-ala eest ei saa seega maksta, kui kasvatatud sordi tetrahüdrokannabinooli sisaldus on suurem kui 0,20%. Määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõige 6 käsitleb seega kanepi

¹⁹ Vt 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Scotch Whisky Association jt (C-333/14, EU:C:2015:845, punktid 19 ja 26) ning 13. novembri 2019. aasta kohtuotsus Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė (C-2/18, EU:C:2019:962, punktid 28–30).

kasvatamist, mitte selle importimist teisest liikmesriigist, millega on tegemist käesolevas kohtuasjas. Asjakohane ei ole ka selle määruse artikli 35 lõige 3, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus samuti mainib, sest see säte lubab komisjonil üksnes võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega määratakse kindlaks menetlus sama määruse artikli 32 lõikes 6 ette nähtud tetrahüdrokannabinooli sisalduse kontrollimiseks. Mis puudutab määrust nr 1308/2013, siis kuigi selle artikli 189 lõige 1, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus ka viitab, keelab importida toorkanepit „liitu“ juhul, kui selle tetrahüdrokannabinooli sisaldus on üle 0,20%, on mõeldud kanepi importimist „liitu“ kolmandast riigist, mitte teisest liikmesriigist. Määruse nr 1308/2013 artikkel 189 kuulub ka selle määruse III osasse „Kaubandus kolmandate riikidega“, mitte II osasse „Siseturg“.

50. Võib siiski asuda seisukohale, et riigisiseseid õigusnormid, mis keelavad kannabidiooli impordi teisest liikmesriigist, kui see on ekstraheeritud kogu taimest, takistavad määrusega nr 1308/2013 reguleeritud kanepituru ühise korralduse nõuetekohast toimimist eespool punktis 47 viidatud kohtupraktika tähenduses. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on aluslepingu sätted, millega keelatakse kõik koguselised piirangud ja samaväärse toimega meetmed, asjaomase sektori ühise turukorralduse lahutamatu osa.²⁰ Kõiki liikmesriigi meetmeid, mis võivad otse või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada liidusisest kaubandust, tuleb aga pidada meetmeteks, mille toime on samaväärne koguseliste impordipiirangutega ELTL artikli 34 tähenduses.²¹ Seega tuleb riigisiseseid õigusnorme, mille kohaselt on kannabidiooli impordimine keelatud, kui see on ekstraheeritud kogu kanepitaimest ning konkreetset selle lehtedest ja õitest, pidada samaväärse toimega meetmeks ELTL artikli 34 tähenduses. Sellised õigusnormid muudavad nimelt kannabidiooli Prantsusmaale importimise võimatuks, sest nagu Prantsuse valitsus kohtuistungil märkis, on kannabidiooli tehniliselt väga keeruline ja majanduslikult perspektiivitu toota kanepikiududest ja -seemetest.

51. Täpsustan, et minu arvates on liit määrusega nr 1308/2013 hõlmatud toodete vaba liikumise valdkonnas oma pädevust kasutanud *ammendavalt*.²² Tähtsust ei ole sellel, et üheski määruse nr 1308/2013 sättes ei ole sõnaselgelt ette nähtud koguseliste piirangute ja samaväärse toimega meetmete keeldu, sest selline keeld on *isegi sõnaselge sätte puudumise korral* asjaomase sektori turgude ühist korraldust käsitleva määruse lahutamatu osa.²³ Tähtsust ei ole ka sellel, et määruse nr 1308/2013 artikli 189 lõige 2 lubab liikmesriikidel võtta vastu „rangemaid eeskirju“ kui need, mis on ette nähtud selle artikli lõikes 1 ja mida on kirjeldatud käesoleva ettepaneku punktis 49. Nimelt on määruse nr 1308/2013 artikli 189 lõikes 2 sätestatud, et liikmesriigid peavad selliseid eeskirju vastu võtma „kooskõlas [EL] toimimise lepinguga“, seega eelkõige ELTL artikliga 34. Järelikult ei saa määruse nr 1308/2013 artikli 189 lõiget 2 minu arvates tõlgendada nii, et see lubab liikmesriigil keelata kanepioli impordi teisest liikmesriigist.

52. Seega tuleneb eespool punktis 47 viidatud kohtupraktikast, et määrus nr 1308/2013 ei võimalda liikmesriikidel võtta vastu õigusnorme, mis keelavad kanepioli impordi teisest liikmesriigist, kui see on ekstraheeritud kogu taimest, välja arvatud juhul, kui nende õigusnormidega taotletakse muud üldist huvi teenivat eesmärki kui selle määrusega hõlmatud eesmärgid.

53. Sellega seoses märkis Prantsuse valitsus, et tema eesmärk 22. augusti 1990. aasta määruse puhul on kaitsta inimeste elu ja tervist.

20 Vt 22. mai 2003. aasta kohtuotsus *Freskot* (C-355/00, EU:C:2003:298, punkt 38). Vt ka 3. märtsi 2011. aasta kohtuotsus *Kakavetsos-Fragkopoulos* (C-161/09, EU:C:2011:110, punkt 27) ja kohtujurist Mengozzi ettepanek kohtuasjas *Kakavetsos-Fragkopoulos* (C-161/09, EU:C:2010:531, punkt 34).

21 Vt 11. juuli 1974. aasta kohtuotsus *Dassonville* (8/74, EU:C:1974:82, punkt 5), 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus *Scotch Whisky Association jt* (C-333/14, EU:C:2015:845, punkt 31) ning 27. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus *Audace jt* (C-114/15, EU:C:2016:813, punkt 66).

22 Vt analoogia alusel 13. novembri 2019. aasta kohtuotsus *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė* (C-2/18, EU:C:2019:962, punktid 42–45).

23 Vt 29. novembri 1978. aasta kohtuotsus *Redmond* (83/78, EU:C:1978:214, punktid 52–55).

54. Minu arvates ei saa aga asuda seisukohale, et ohud inimeste tervisele, mida kanep ja sellest ekstraheeritud ained endast kujutavad või võivad kujutada, on määrusega nr 1308/2013 ammendavalt hõlmatud.²⁴

55. 16. jaanuari 2003. aasta kohtuotsusest Hammarsten (C-462/01, EU:C:2003:33, punktid 34 ja 35) nähtub küll tõepoolest, et kanepituru ühise korralduse raames võeti arvesse narkootiliste ainete kasutamise kaasnivat ohtu inimeste tervisele. Sellest lähtuvalt võiks asuda seisukohale, et kanepist tingitud ohte inimeste tervisele on määruses nr 1308/2013 ammendavalt arvesse võetud, olgu siis tegemist tetrahüdrokannabinooli või asjakohasel juhul kannabidiooliga kaasnevate ohtudega.

56. Toon siiski esile, et erinevalt määruse (EMÜ) nr 1430/82²⁵ põhjendustest 1 ja 2, mida käsitleti eelmises punktis viidatud kohtuotsuses, ei ole määruses nr 1308/2013 kanepi kasvatamisega seoses sõnaselgelt viidatud inimeste tervise kaitsele. Nimelt on määruse nr 1308/2013 põhjenduses 154 märgitud, et tertahüdrokannabinooli piirmäär määratakse liitu imporditava kanepi puhul kindlaks, „[selleks] et keelatud põllumajanduskultuurid ei saaks häirida [...] turu toimimist“.²⁶

57. Märgin ka, et kanepi ja eelkõige sellest ekstraheeritud kannabidiooli suhtes võib kohaldada muid liidu õigusakte, mille eesmärk on inimeste tervise kaitse.

58. Näiteks ilmneb C. A. ja komisjoni seisukohtadest, et kannabidiooli kasutatakse kosmeetikatoodetes, mida saab turule viia üksnes siis, kui vastutav isik tagab, et need on inimeste tervisele ohutud, ja koostab nende ohutuse kohta aruande. Kui toode kujutab endast ohtu inimeste tervisele, peab see isik sellest viivitamata teatama pädevatele riigisisele ametiasutustele.²⁷

59. C. A., Kreeka valitsuse ja komisjoni seisukohtadest ilmneb ka, et kannabidiooli võib käsitada uuendtoiduna määruse (EL) 2015/2283²⁸ artikli 3 tähenduses. Komisjonile ongi esitatud vastav taotlus. Praegu on see menetlus pooleli. Kui kannabidiool oleks uuendtoit määruse 2015/2283 tähenduses, peaks komisjon selle turuleviimiseks loa andma ja kandma lubatud uuendtoidu liidu lubatud uuendtoitude loetelusse, mis on võimalik vaid siis, kui see toit „ei ole olemasolevate teaduslike tõendite kohaselt inimeste tervisele ohtlik“.²⁹

60. Lõpuks tuleb märkida, et komisjon tegi hiljuti kannabidioolist valmistatud ravimi kohta otsuse, millega andis loa see turule viia³⁰ määruse (EÜ) nr 726/2004³¹ artikli 10 lõike 2 alusel.

24 Vt analoogia alusel 13. novembri 2019. aasta kohtuotsus Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė (C-2/18, EU:C:2019:962, punktid 46–53).

25 Nõukogu 18. mai 1982. aasta määrus, millega nähakse ette kanepi ja kanepiseemnete impordipiirangud ning muudetakse määrust (EMÜ) nr 1308/70 kanepi osas (EÜT 1982, L 162, lk 27). Määruse nr 1430/82 põhjenduses 1 on märgitud, et „uimastite üha suurem tarvitamine ühenduses võib seada ohtu inimeste tervisele“. Selle määruse põhjenduses 2 on juhitud tähelepanu sellele, et nii kanepile kui ka kanepi impordile liidus makstav abi peab olema piiratud „sortidega, mille puhul on olemas piisavad tagatised inimeste tervise seisukohast“.

26 Samamoodi on 11. juuli 2008. aasta kohtumäärusega Babanov (C-207/08, ei avaldata, EU:C:2008:407, punktid 28–30), milles Euroopa Kohus ei viita tertahüdrokannabinooli maksimaalse sisalduse osas eesmärgile kaitsta inimeste tervist, vaid ainult „ohule, et seaduslikult kasvatatavate kultuuride vahele on peidetud ebaseaduslikud“.

27 Need kohustused on nähtud ette vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1223/2009 kosmeetikatoodete kohta (ELT 2009, L 342, lk 59) artiklis 3 ja artikli 5 lõikes 1, artiklis 10 ja I lisas ning sama määruse artikli 5 lõike 2 teises lõigus.

28 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta määrus, mis käsitleb uuendtoitu, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1169/2011 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 258/97 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1852/2001 (ELT 2015, L 327, lk 1).

29 Määruse 2015/2283 artikkel 6 ja artikli 7 punkt a.

30 Komisjoni 19. septembri 2019. aasta rakendusotsus, millega antakse müügiluba inimeste harvikravimile Epidyolex – kannabidiool määruse [nr 726/2004] alusel (COM(2019) 6893 (final)).

31 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta määrus, milles sätestatakse ühenduse kord inim- ja veterinaarravimite lubade andmise ja järelevalve kohta ning millega asutatakse Euroopa ravimiamet (ELT 2004, L 136, lk 1; ELT eriväljaanne 13/34, lk 229).

61. Seega ei hõlma määrus nr 1308/2013 kanepi ja sellest ekstraheeritud ainetega kaasnevaid ohte inimeste tervisele *ammendavalt*. Sellest järeldub, et liikmesriik võib vastu võtta õigusnorme, mille eesmärk on kaitsta inimeste tervist kannabidiooliga kaasnevate ohtude eest, tingimusel et need õigusnormid on sellise eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale, kui on eesmärgi saavutamiseks vajalik, nagu nõuab kohtupraktika³². Selliste liikmesriigi õigusnormide vajalikkuse ja proportsionaalsuse analüüs on läbi viidud tagapool, C jaotises.

C. ELTL artiklite 34 ja 36 tõlgendamine

62. Järgmiseks analüüsin, kas ELTL artiklitega 34 ja 36 on vastuolus see, kui üks liikmesriik keelab teisest liikmesriigist importida kannabidioli, kui see on ekstraheeritud kogu kanepitaimest ning seda sel põhjusel, et selliste õigusnormide eesmärk on inimeste elu ja tervise kaitse. Samuti tuleb kõigepealt kindlaks teha, kas ELTL artiklid 34 ja 36 on kohaldatavad riigisiseste õigusnormide suhtes, mis käsitlevad kannabidioli, või on tegemist „väljaspool äritegevust“ asuva kaubaga, mida tuleb pidada narkootikumiks ja mida ei kasutata meditsiinilisel või teaduslikul otstarbel.

63. B. S. väidab, et Kanavapet ei saa pidada narkootiliseks aineks ning et ELTL artiklid 34 ja 36 on selle suhtes seega kohaldatavad. Nendega on vastuolus sellised õigusnormid, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, mis piiravad Kanavape importi, kuigi mingit ohtu tervisele ei ole tõendatud. C. A. on samuti arvamisel, et elektrooniliste sigarettide kannabidioli sisaldavad vedelikud kuuluvad ELTL artiklite 34 ja 36 kohaldamisalasse, millega 22. augusti 1990. aasta määrus on vastuolus. Kreeka valitsus leiab, et see määrus ei ole ELTL artiklitega 34 ja 36 kooskõlas.

64. Prantsuse valitsus väidab seevastu, et juhul, kui 22. augusti 1990. aasta määrus peaks olema vastuolus ELTL artikliga 34, on see õigustatud inimeste elu ja tervise kaitsega ELTL artikli 36 tähenduses, sest sellega on keelatud üksnes kanepi lehtede ja õite, mitte terve taime import, ning selline olukord on kooskõlas Prantsuse Vabariigi rahvusvaheliste kohustustega.

65. Komisjon on seisukohal, et ELTL artiklid 34 ja 36 on kannabidioli suhtes kohaldatavad. Ta leiab, et sellised õigusnormid, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, on ELTL artikliga 34 vastuolus, kuid et eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas need õigusnormid on inimeste elu ja tervise kaitsmiseks sobivad ja kas need on ELTL artikli 36 tähenduses proportsionaalsed.

66. Märgin kohe, et ELTL artiklid 34 ja 36 on minu arvates kohaldatavad ja et niisugused õigusnormid, nagu on kirjeldatud käesoleva ettepaneku punktis 62, on nendega vastuolus, sest kannabidioli ei ole psühhotroopset toimet ja põhikohtuasjas käsitletavad õigusnormid ei ole seega inimeste tervise kaitse tagamiseks sobivad. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab siiski veenduma, ega kannabidioli kasutamisega ei kaasne ühtegi ohtu, mis on tingitud selle võimalikest *muudest* kahjulikest toimetest *peale psühhotroopse toime*, ning kui selline oht on olemas, siis ega põhikohtuasjas käsitletavad õigusnormid ei lähe kaugemale, kui on vajalik inimeste tervise kaitseks.

67. Seega käsitlen tagapool kõigepealt ELTL artiklite 34 ja 36 kohaldatavuse küsimust ning seejärel nende kohaldamist.

32 Vt 13. novembri 2019. aasta kohtuotsus Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė (C-2/18, EU:C:2019:962, punktid 56 ja 57).

1. ETL artiklite 34 ja 36 kohaldatavuse küsimus

68. Kohtupraktikast tuleneb, et kuna narkootiliste ainete kahjulikkus on üldtuntud, siis on nende turustamine kõikides liikmesriikides keelatud, kusjuures erand tehakse range järelevalvega kaubandusele nende kasutamiseks meditsiinilisel ja teaduslikul otstarbel.³³ Järelikult ei laiene kaupade vaba liikumise vabadus narkootilistele ainetele, mis ei kuulu nagu Madalmaade kanepikohvikutes müüdava kanep ringluse alla, mille üle pädevad asutused teostavad ranget järelevalvet, et kas neid kasutatakse meditsiinilisel ja teaduslikul otstarbel.³⁴ Seevastu niisugused narkootilised ained nagu diamorfiin, mis on opioid ja mida kasutatakse meditsiinis valuvaigistina, kuuluvad ringlusesse, mille suhtes kehtib kaupade vaba liikumine.³⁵

69. Käesolevas kohtuasjas kõne all olevat kannabidioliõli ei turustata ringluses, mille üle teostavad pädevad asutused ranget järelevalvet, et kas seda kasutatakse meditsiinilisel ja teaduslikul otstarbel. Seega, kui kannabidioliõli tuleks pidada narkootiliseks aineks, jääks see ETL artiklite 34 ja 36 kohaldamisalast välja.

70. Minu arvates see nii ei ole.

71. Selles küsimuses märgin, et C. A. ja komisjoni seisukohtadest ilmneb, et Prantsuse õiguses ei ole kannabidiol erinevalt tetrahüdrokannabinoolist klassifitseeritud narkootiliseks aineks.

72. Märgin ka, et kuigi Euroopa Kohus on kahel korral leidnud, et kanepist valmistatud tooted ei kuulu kaupade vaba liikumist käsitlevate õigusnormide kohaldamisalasse, ei puudutanud kumbki nendest kohtuasjadest kannabidioli. Esimeses kohtuasjas oli tegemist hašišiga, mis on kanepivaigu kontsentraat,³⁶ ja teises kohtuasjas Madalmaade kanepikohvikutes müüdava kanepiga, millel oli seega kindlasti suur tetrahüdrokannabinooli sisaldus.³⁷

33 Vt 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Josemans (C-137/09, EU:C:2010:774, punkt 36).

34 Vt 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Josemans (C-137/09, EU:C:2010:774, punktid 31, 42 ja 54). Täpsustan, et kuigi Madalmaade Kuningriik kohaldab kanepi müügi (rangelt piiratud kogustes) suhtes sallivuspoliitikat, on see selles liikmesriigis ikkagi keelatud (16. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Josemans (C-137/09, EU:C:2010:774, punktid 12, 13 ja 43). Vt ka 5. veebruari 1981. aasta kohtuotsus Horvath (50/80, EU:C:1981:34, punktid 10–13), 26. oktoobri 1982. aasta kohtuotsus Wolf (221/81, EU:C:1982:363, punktid 8–13 ja 16), 26. oktoobri 1982. aasta kohtuotsus Einberger (240/81, EU:C:1982:364, punktid 8–13 ja 16), 28. veebruari 1984. aasta kohtuotsus Einberger (294/82, EU:C:1984:81, punktid 14, 15 ja 22), 5. juuli 1988. aasta kohtuotsus Mol (269/86, EU:C:1988:359, punktid 15, 16 ja 21) ning 5. juuli 1988. aasta kohtuotsus Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat (289/86, EU:C:1988:360, punktid 17, 18 ja 23). Vt lõpuks Van Cleyenbreugel, P., *Droit matériel de l'Union européenne. Libertés de circulation et marché intérieur*, Larcier, Bruxelles, 2017, lk 55.

35 Vt 28. märtsi 1995. aasta kohtuotsus Evans Medical et Macfarlan Smith (C-324/93, EU:C:1995:84, punkt 20). Rõhutan, et diamorfiini eksporditi selles asjas *meditsiinilise kasutamise eesmärgil* ja et selle import oli seega seaduslik (28. märtsi 1995. aasta kohtuotsus Evans Medical ja Macfarlan Smith, C-324/93, EU:C:1995:84, punktid 4, 20 ja 37). Vt ka kohtujurist Boti ettepanek kohtuasjas Josemans (C-137/09, EU:C:2010:433, punktid 85 ja 86), mille kohaselt „[ei kuulu kõik narkootilised ained s]iseturu eeskirju silmas pidades [...] samasse kategooriasse. Tegemist on erinevusega, mis puudutab mitte kauba laadi, vaid selle lõpptarvet. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kuuluvad narkootilised ained, mida kasutatakse meditsiinis või teaduslikel eesmärkidel, siseturu reguleerivate õigusnormide kohaldamisalasse. [...] Niisuguse olukorraga ei ole aga tegemist narkootiliste ainete puhul, mis on ebaseaduslikult imporditud või mõeldud ebaseaduslikuks otstarbeks“. Lõpuks vt Blumann, C., „Le champ d'application du marché intérieur“, Blumann, C. (toim), *Introduction au marché intérieur. Libre circulation des marchandises*, Éditions de l'université de Bruxelles, Bruxelles, 2015, punkt 70.

36 Vt 5. juuli 1988. aasta kohtuotsus Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat (289/86, EU:C:1988:360, punkt 17).

37 Vt 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Josemans (C-137/09, EU:C:2010:774, punkt 36).

73. Lõpuks märgin, et kannabidioli ei käsitata narkootilise aina rahvusvahelistes konventsioonides, mille osalised liikmesriigid on, nimelt New Yorgis 30. märtsil 1961 sõlmitud ÜRO narkootiliste ainete ühtses konventsioonis, mida on muudetud 1972. aasta protokolliga 1961. aasta ühtse konventsiooni muutmise kohta (edaspidi „ühtne konventsioon“)³⁸, ja ÜRO psühhotroopsete ainete konventsioonis, mis sõlmiti 21. veebruaril 1971 Viinis (edaspidi „psühhotroopsete ainete konventsioon“)³⁹.

74. Ühtse konventsiooni artikli 1 lõike 1 punktis j on „narkootiline aine“ määratletud nii, et see on mis tahes aine, mis on kantud sellele konventsioonile lisatud I või II nimekirja. Ühtsele konventsioonile lisatud I tabelis on järgmine kanne: „KANEP (kannabis), KANEPIVAIK ning KANEPI EKSTRAKTID ja TINKTUURID“. Muidugi võiks kannabidioli pidada „kanepi ekstraktiks“, sest seda ekstraheeritakse peamiselt kanepi lehtedest ja õitest,⁴⁰ ning ühtse konventsiooni artikli 1 lõike 1 punkti b kohaselt „[tähendab] „kannabis“ [...] kanepi latvu koos õite või viljadega (välja arvatud seemned ja lehed, kui need pole koos latvadega) [...]“. Esiteks tuleneb ühtse konventsiooni artikli 28 lõikest 2 siiski, et seda konventsiooni ei kohaldata kanepi viljelemise suhtes „eranditult tööstuslikul eesmärgil (kiud ja seemned) või aiapidamisel“, teiseks nähtub ÜRO poolt avaldatud ühtse konventsiooni kommentaaridest⁴¹, et selle taime kasvatamine „muul eesmärgil [kui kanepi ja kanepivaigu tootmine], st mitte ainult [tööstuslikul] eesmärgil [või aiapidamisel]“ ei kuulu selle konventsiooni artiklis 23 ette nähtud kontrollisüsteemi kohaldamisalasse. Teisisõnu ei kontrollita kanepitaime kasvatamist siis, kui see ei vii narkootiliste ainete tootmiseni. Psühhotroopsete ainete konventsioonis käsitatakse küll tetrahüdrokannabinooli psühhotroopse aina, ⁴² aga mitte kannabidioli.

75. Lõpuks märgin, et Maailma Terviseorganisatsioon soovitas ÜRO-l muuta ühtsele konventsioonile lisatud I tabelit, selgitamaks, et kannabidiol ei ole narkootikum, kustutades esiteks sellest tabelist märke „kanepi ekstraktid ja tinktuurid“ ning lisades teiseks joonealuse märkuse, et „peamiselt kannabidioli sisaldavate valmististe suhtes, mille tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ole üle 0,20%, rahvusvahelist kontrolli ei kohaldata“.⁴³ Prantsuse valitsuse poolt kohtuistungil mainitud asjaolu, et ühtset konventsiooni ei ole Maailma Tervishoiuorganisatsiooni soovitusel juba muudetud, ei tõenda minu arvates, et kannabidioli tuleb käsitada narkootilise aina selle konventsiooni tähenduses, sest praegu ei ole seda psühhotroopsete ainete konventsioonis loetletud psühhotroopsete ainete hulgas.

76. Sellest järeldub, et kannabidioliõli kuulub ELTL artiklite 34 ja 36 kohaldamisalasse.

2. EÜ artiklite 34 ja 36 kohaldamine

77. Käesoleva ettepaneku punktist 50 ilmneb, et niisugust riigisisest õigusnormi, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, mis keelab kannabidioliõli impordi, kui see on ekstraheeritud kogu kanepist, tuleb pidada samaväärses toimega meetmeks ELTL artikli 34 tähenduses.

³⁸ *United Nations Treaty Series*, kd 520, nr 7515.

³⁹ *United Nations Treaty Series*, kd 1019, nr 14956. Selles küsimuses täpsustan, et minu teada ei ole üheski liidu õigusaktis määratletud, mis on „narkootiline aine“ või „uimasti“. Nii nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta raamotsuse 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokosseisu ja karistuste kohta, (ELT 2004, L 335, lk 8) artikli 1 lõike 1 punktis a kui ka 14. juuni 1985. aasta konventsiooni, millega rakendatakse Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel sõlmitud Schengeni lepingut kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta nende ühispiiridel (EÜT 2000, L 239, lk 19) artikli 71 lõikes 1 on selles küsimuses viidatud ühtsele konventsioonile ja psühhotroopsete ainete konventsioonile. Mulle näib seega, et selle väljaselgitamisel, kas kannabidioli tuleb pidada narkootiliseks aineks, tuleb lähtuda nendest rahvusvahelistest konventsioonidest. Mainin muuseas, et 5. juuli 1988. aasta kohtuotsuses Mol (269/86, EU:C:1988:359, punktid 24 ja 25) märgib Euroopa Kohus, et psühhotroopsete ainete konventsioonis on amfetamiinid arvatud psühhotroopsete ainete hulka, ning et 5. juuli 1988. aasta kohtuotsuses Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat (289/86, EU:C:1988:360, punktid 3 ja 25) on juhitud tähelepanu sellele, et ühtses konventsioonis on niisugused india kanepist saadud tooted nagu hašiš arvatud narkootiliste ainete hulka.

⁴⁰ Vt 23. juuli 2018. aasta ringkirja punkt 2.2, millele on viidatud käesoleva ettepaneku punktis 11.

⁴¹ Nations Unies (éd.), „Commentaires sur la convention unique sur les stupéfiants de 1961“, New York, 1975. Vt kommentaar selle konventsiooni artiklile 28.

⁴² Psühhotroopsete ainete konventsiooni artikli 1 punkt e ja sellele lisatud I tabel.

⁴³ Maailma Tervishoiuorganisatsiooni peasekretäri 24. jaanuari 2019. aasta kiri ÜRO peasekretärile.

78. Kaupade vaba liikumist piirav riigisisene meede võib siiski olla õigustatud inimeste elu ja tervise kaitse kaalutlustel ELTL artikli 36 tähenduses. Märgin sellega seoses, et kuigi liikmesriigid ise otsustavad, millisel tasemel nad kavatsevad inimeste tervise ja elu kaitse tagada, saab õigusnorme, mis piiravad sellist EL toimimise lepinguga tagatud põhivabadust nagu kaupade vaba liikumine, õigustada inimeste elu ja tervise kaitsega ELTL artikli 36 tähenduses üksnes siis, kui see meede on taotletava eesmärgi saavutamiseks sobiv ega lähe kaugemale, kui on vajalik.⁴⁴

79. Prantsuse valitsus väidab, et 22. augusti 1990. aasta määrust õigustavad ELTL artiklis 36 ette nähtud inimeste tervise kaitsega seotud kaalutlused. Ta väidab, et kuigi praegu ei ole tõendatud, et kannabidiool on toksiline ja ohtlik, on hiljutised teadusuuringud – mis on ära toodud Centre d'évaluation et d'information sur la pharmacodépendance et l'addictovigilance de Paris' (ravimisõltuvuse ja sõltuvusjärelvalve hindamise ja vastava teabe keskus) 2018. aasta uuringus – näidanud, et sellel on mõned soovimatud toimed, näiteks unisus, letargia, ataksia, psühhiaatrilised häired või maksakahjustused. Olukorras, kus kannabidiooli kahjulikkuse osas valitseb teaduslik ebaselgus, lubab ettevaatuspõhimõte Prantsuse valitsuse sõnul liikmesriikidel vastu võtta selliseid õigusnorme, nagu on käsitletud põhikohtuasjas.

80. Käesolevas asjas nähtub eelotsusetaotlusest esiteks, et praeguste teaduslike teadmiste kohaselt ei ole kannabidioolil psühhotroopset toimet; seda kinnitab käesoleva ettepaneku punktides 74 ja 75 mainitud asjaolu, et kannabidiool ei kuulu psühhotroopsete ainete konventsiooni kohaldamisalasse. Teiseks märgin, et komisjon vaidleb vastu Prantsuse valitsuse väidetele, et on oht, et kannabidioolil on muid kahjulikke mõjusid peale psühhotroopse.

81. Prantsuse valitsus väidab siiski, et kannabidiooli impordi keelamisel järgib ta ettevaatuspõhimõtet.

82. Kohtupraktikast tuleneb, et kui küsimuses, kas esineb tegelik oht rahvatervisele ja kui suur see on, valitseb teaduslik ebaselgus, võib liikmesriik ettevaatuspõhimõtet järgides võtta kaitsemeetmeid, ilma et ta peaks ootama, et tõendataks täielikult, et need ohud on tõesti olemas ja need on tõsised. Ettevaatuspõhimõtte õige kohaldamine eeldab esiteks nende võimalike negatiivsete tagajärgede kindlakstegemist, mis asjaomastel ainetel või toiduainetel väidetavalt tervisele on, ja teiseks tervisele avaldatava ohu põhjalikku hindamist, tuginedes kõige usaldusväärsematele kättesaadavatele teaduslikele andmetele ja kõige värskemate rahvusvaheliste uuringute tulemustele.⁴⁵

83. Euroopa Kohtule esitatud teavet arvestades on minu meelest raske asuda seisukohale, et Prantsuse valitsus on selgelt kindlaks teinud kannabidiooli elektroonilistes sigarettides kasutamisega kaasnevad kahjulikud tagajärjed, eelkõige psühhotroopse toime, ning ammugi ei ole ta igakülgset hinnanud ohtu tervisele kõige usaldusväärsemate kättesaadavate teaduslike andmete ja kõige värskemate rahvusvaheliste uuringute tulemuste põhjal.

84. Arvestades siiski asjaolu, et Euroopa Kohtule on esitatud vähe täpset teavet, on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kontrollida, kas kannabidiooli kasutamine elektroonilistes sigarettides kujutab endast ohtu inimeste tervisele, ja eelkõige seda, kas kannabidioolil on muid kahjulikke toimeid peale psühhotroopse. Kui see on nii, tuleb tal ka kontrollida, kas 22. augusti 1990. aasta määrus läheb kaugemale, kui on vajalik inimeste tervise kaitsmiseks, sest sellega on lihtsalt ja täielikult keelatud kanepi lehtedest ja õitest ekstraheeritud kannabidiooli import, kuigi võib-olla oleks olnud võimalik ette näha kannabidiooli maksimaalne sisaldus, nagu tetrahüdrokannabinooli puhul on kehtestatud piirmäär 0,20%.

⁴⁴ Vt 8. juuni 2017. aasta kohtuotsus Medisanus (C-296/15, EU:C:2017:431, punktid 82 ja 83), 3. juuli 2019. aasta kohtuotsus Delfarma (C-387/18, EU:C:2019:556, punkt 29) ning 18. septembri 2019. aasta kohtuotsus VIPA (C-222/18, EU:C:2019:751, punktid 67, 69 ja 71).

⁴⁵ Vt 28. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsuse Vabariik (C-333/08, EU:C:2010:44, punktid 91 ja 92) ning 19. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Queisser Pharma (C-282/15, EU:C:2017:26, punktid 56 ja 60).

85. Järeldan sellest, et ELTL artiklitega 34 ja 36 on vastuolus sellised õigusnormid, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, mille kohaselt on kannabidiooli import keelatud juhul, kui see on ekstraheeritud kogu kanepitaimest, sest praegusi teaduslikke teadmisi arvestades ei ole tõendatud, et kannabidiooli oleks psühhotroopne toime. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab siiski veenduma, et ei ole selgelt tuvastatud mingit ohtu, mis on seotud eelkõige kannabidiooli mittepsühhotroopse toimega, ja et selles küsimuses ei ole läbi viidud põhjalikku teaduslikku hindamist, ning kui ta peaks tuvastama sellise ohu ja sellise teadusliku hinnangu olemasolu, tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul ka kontrollida, kas esineb alternatiivne, kaupade vaba liikumist vähem piirav meede, näiteks kannabidiooli maksimaalse sisalduse kehtestamine.

IV. Ettepanek

86. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Cour d'appel d'Aix-en-Provence'i (Aix-en-Provence'i apellatsioonikohus, Prantsusmaa) esitatud küsimustele järgmiselt:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 637/2008 ja nõukogu määrus (EÜ) nr 73/2009, ega Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007, ei ole kannabidiooli suhtes kohaldatavad.
2. ELTL artiklitega 34 ja 36 on vastuolus see, kui liikmesriik keelab importida teisest liikmesriigist kannabidiooli juhul, kui see on ekstraheeritud kogu kanepitaimest, mitte ainult selle kiust ja seemnetest, sest praegusi teaduslikke teadmisi arvestades ei ole tõendatud, et kannabidiooli oleks psühhotroopne toime. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab siiski veenduma, et ei ole selgelt tuvastatud mingit ohtu, mis on seotud eelkõige kannabidiooli mittepsühhotroopse toimega, ja et selles küsimuses ei ole läbi viidud põhjalikku teaduslikku hindamist, ning kui ta peaks tuvastama sellise ohu ja sellise teadusliku hinnangu olemasolu, tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul ka kontrollida, kas esineb alternatiivne, kaupade vaba liikumist vähem piirav meede, näiteks kannabidiooli maksimaalse sisalduse kehtestamine.